

Haláltilalom Szárazbabódon

Váli Gábor polgármesternek nem a mostani volt az első különös húzása a falu lélekszámának növelésére: egyszer már rendezett erotikus hetet Szárazbabódon perverz japán művészfilmekkel és vágyfokozó mediterrán ételkülönlegességekkel. Mostani rendeletének akár lehetett volna ugyanez is a célja, de nem. Célja nem is volt, csak oka: egyszerűen betelt a temető. Váli tudniillik hatóságilag betiltotta az elhalálozást a kiskunsági nagyközségben. Arra hivatkozott, hogy a falu szűkös anyagi lehetőségei nem teszik lehetővé a temető bővítését. A tiltó rendelet indoklásában olvasható volt: „Már így is egy-egy sírhelyen három-négy koporsó fekszik egymáson, és nagyobb, özönvízszerű esőzések után a legfelsőt több helyen ki is mossa az ár, de ha nem, akkor a magok után kapirgáló sírkerti tyúkrok vagy az ürüléküket eltüntetni szándékozó kóbor ebek kaparják ki a koporsók fedelét...”

A falu egyik kocsmájában, a *Fagolyóban* a rendelet közhírré tételének hallatán a döbbenettől a három félkarú rabló számolatlanul szórni kezdte a százasokat a meglepett izákosokra a tulajdonos villogó tekintetétől kísérve. Annak ellenére, hogy Csillus János nemrég szereltetett be olyan mikrocsoportokat a gépek hátába, amelyek állítólag megakadályozzák, hogy akár egy huncut fillért is nyerni lehessen velük. A gépek megbolondulása után egy perccel Gogolák Karcsi az üdvözült részegek bárgyú mosolyával már le is ült az ő gépének pénzköpő szája elé, és hagyta zuhogni kemény parasztkoponyájára a kétszínű érméket, mint ahogy a forró termásvíz zubogott rá nyáron, amikor az asszonnyal pár napra elmentek Harkányba a csontjaikat áztatni. A másik pénznyelő előtt a házi tehenükhöz és a saját hűgához egyaránt vonzó Csulák Lajos állott, aki nemrég szabadult a börtönből apagyilkosságért. De a kocsmaudvar sem maradt izgalmak nélkül: Kusztoz János tűzoltó kezében megállt az épp elgurításra lendített kugligolyó, amikor észrevette, hogy a kilenc bábu szédülten eldőlt, midőn a rendeletet meghallották. (És még mondja valaki, hogy a tárgyaknak nincs lelkük!) Csillus volt az utolsó, aki meghalt a faluban (gutaiütést kapott, amikor a gépei ontani kezdtek a pénzt), és ő volt az utolsó, akit még elföldeltek – őalatta egyébként csak két koporsó volt, az apjáé és a nagyapjáé... hát igen, így kapaszkodtak egymásra a nemzedékek a faluban, persze csak a halálban ilyen szépen, életükben a rokonok többnyire marták egymást.

A község lakosai más és más módon reagáltak a rendeletre. Maradjunk egyelőre az alkoholistáknál: az egyik csoport – közéjük tartozott Gogolák is – a nagy meglepetéstől egyszerűen elfelejtett inni, és jó útra tért. A másik csoport, Csulákkal az élen, épp ellenkezőleg: ha nem lehet elpatkolni, akkor miért ne folytassák önpusztító életmódjukat? „Sose halunk meg!” felkiáltással vetették bele magukat a züllés bugyraiba. Ők voltak azok, akiknek pár esztendő múlva akkorára duzzadt a szétvont zsírmájuk, mint egy me-

dicinlabda. A hatalmas daganat a jobb bordaív alatt különös ismertetőjegyükké vált. A zsuigor, majd a halál viszont nem következett be.

A rendelet kihirdetése után a gyakorló alkeszek, a nagybetegek, de sokan mások is arra nagyon vigyáztak, hogy véletlenül se lépják át a falu határát, nehogy megtörjön a varázs. Tudniillik a rendelet a maga képtelenségével szinte varázserővel hatott a szárazbabódiakra. Nem haltak meg, mert nem volt szabad. Halálosan komolyan vették a haláltilalmat. A rendelet úgy működött, mint valami védőernyő.

Most pedig nézzük, hogyan alakult a betegek sorsa a rendelet életbelépte után. Egy részüket annyira megrázta a tiltás, hogy életmentő sokkot kaptak. Például, Móricz Laci a Kertoron tizenéves kora óta dohányzott, és jelenleg, ötvenhárom évesen épp előrehaladott tüdőrákban szenvedett. Műthetetlen volt már, vagyis elvileg a halál fia, de a rendelet hallatára azonnal leállt nála a daganat és az áttétek képződése. (A tüdőgyógyászok ismerik ezt a jelenséget: egy szívinfarktus is képes megállítani a rákos daganatot.) Mások azért nem haltak meg annak rendje és módja szerint, mert olyannyira tisztelték a tekintélyt, hogy mintegy szót fogadtak, és fogcsikorgatva vonszolták tovább magukkal súlyos, krónikus betegségeiket. Sokan azok közül, akik addig elhanyagolták nyavalyáikat, most elmentek az orvoshoz, hogy gyógyíttatni próbálják magukat, hiszen a hatósági kényszeren túl belátták, hogy élni – egészségesen – mégiscsak jobb, mint halottnak vagy betegnek lenni. Ez az igyekezetük persze nehézségekbe ütközött, hiszen az áldott emlékezetű Leskó doktor utóda maga is olyan megátalkodott iszákos volt, hogy ha valaki, mondjuk, a fájós lábára panaszkodott, azt ajánlotta, hogy kenegesse tejföllel, attól majd elmúlik; másnak meg, aki azt panaszolta, hogy mindig hideg a lába, azt válaszolta, hogy kevesebb krumplit egyen... (Szárazbabódon a hülyeségnek is volt tömegvonzása: ennyi idiótát kevés magyar faluban lehetett összeszámolni, pedig nem belterjesen szaporodtak a település lakosai, hacsak a Csulák „porta” halmazati vérfertőzését nem számítjuk.) De visszatérve az orvosra: az is probléma volt, ha valamelyik betegét egy józanabb pillanatában elküldte a kalocsai kórházba kivizsgálásra, ugyanis a beteg eldönthette, hogy a falu határát átlépve vállalja-e az esetleges elhalálozás kockázatát (hiszen a település nevét jelző táblán túl nem volt érvényes a tilalom). Aki vállalta a kockázatot, az vagy hazatért, vagy nem. Hoszszú távon mégis azok jártak jobban, akik a falun kívül keresték a gyógyulást.

Bizonyos idő – körülbelül fél esztendő – eltelte után a Petőfi Ház melletti általános iskola igazgatója, Karsai Mihály észrevette, hogy sok idős ember rendkívül gyorsan öregszik a faluban. Összedugta a fejét barátjával, a református lelkésszel, és arra jöttek rá, hogy azokról az idős emberekről van szó, akik a rendelet kihirdetése idején gyakorlatilag halálos betegek voltak. Hatolkay, a lelkész hangosan töprengett: – Az öregség és a súlyos betegségek végállomása a halál. Ha nem halhatnak a természet rendje szerint az emberek, a normálisnál sokkal gyorsabban öregszenek... tán az Úr izen nekünk ezzel, ez az ára a teremtés rendjébe való beavatkozásnak...

– Viszont mégiscsak érdekes, hogy szó szerint a hit tartja bennük a lelket...

– Hit?! – kérdezett vissza a pap. – Inkább valami istentelen téveszme...

A két férfiú úgy döntött, szól a polgármesternek a megfigyelésről, ám Váli Gábor leintette őket, mondván, a temetőre akkor sincs pénz. Kicsit elgondolkodott, majd felcsillant a szeme: – Jut eszembe, éppen most találták fel az öregedés ellenszerét! Van valami kapszula, amiben kékszőlő-kivonat van... azt etetjük majd az öregeinkkel...

– Az még sokkal drágább lenne, mint a temető kibővítése – felelte azonnal Karsai. – Igyanak inkább egy kis vörösbort, az talán segít... csak ne részegedjenek le...

– Jó, majd erre is hozatok rendeletet.

Ha csak egy kevés vinkóval meg lehetett volna úszni a gyors előregedést... Ennél azonban súlyosabb volt a helyzet. A rendes körülmények között a halálba vivő betegségek „túlkorosak” lettek, „túlhordták” őket, így alakulhatott ki Dömök néninél olyan sokizületi gyulladás, hogy a végén már minden ujjperce állandóan sajgott, ujjizületei akkorára duzzadtak, mint egy üveggolyó, térde mint egy dinnye, és összes végtagja annyira deformálódott, hogy szegény asszony úgy festett, mint az evolúciónak valami korcs mellékhatása. A gyulladás ráment a szívére, tüdejére és a szemére is. Magatehetetlen, vak, álladó fájdalommal küszködő roncs lett belőle. Ő volt az első, aki állítólag először felsóhajtott: – Szólíts magadhoz, Uram, küldd a megváltó halált... – De említhetnénk másokat is, így Németh Józsefnét, ugyancsak a Kertsorról, aki cukorbeteg volt, és alighanem napokig feküdt már kómában és teljesen kiszáradva, akár egy sivatagi tevetetem, amikor a szomszédja rányitotta az ajtót, és segítségért szaladt.

Az ilyen esetek egyre szaporodtak, és eljutott a hírük a faluvezetés fülébe is. Váli gondterhelten hallgatott, amikor a jegyző fölvetette, hogy lassan létre kellene hozni egy elfekvőt ezeknek az élő halottaknak. Ha már élniük kell, gondoskodni is kell róluk, az nem lehet, hogy Szárazbabód öregei ilyen méltatlan körülmények között vegetáljanak. – Még szerencse, hogy az állatokra nem terjesztettem ki a tilalmat – dűnnyögte a bajsza alatt keserű mosollyal a polgármester –, akkor állatmenhelyet is építhetnénk...

Közben messze földön is híre terjedt a fura szabálynak és a még furább következményeknek, és először neves magyar és külföldi klinikák orvosai látogattak a faluba, hogy a különös, sosem látott-hallott orvosi eseteket tanulmányozzák. Nem voltak szívesen látott vendégek, és nem az iszákos házi orvos, hanem egy erre a célra kijelölt képviselőtestületi tag kalauzolta őket a faluban. Jöttek a jegyzettömbjeikkel és fényképezőgépeikkel, hogy minden szögből megörökítsék az elborzasztó jelenségeket, mint-ha valamely patológiai tankönyvsorozat munkatársai volnának.

Ezalatt Szárazbabódon nemcsak a halhatatlan öregek száma emelkedett, hanem a fiataloké is. Ugyanis a szárazbabódiak távolabbi rokonai közül többen családostul átköltöztek a csodafaluba, hozva gyereket, fiatal, öreget egyaránt. Jött a retyerutya akkor is, ha odahaza jobb módban élt, mint itt. Úgyhogy hamarosan újabb probléma jelentkezett, ez is pénzügyi jellegű: lassan az iskolát is bővíteni kellett volna... Váli már bánta, hogy oly könnyelműen lemondott a temető bővítéséről, mert a kialakult tartálytalanság helyzet megoldása dupla olyan költségesnek ígérkezett.

A polgármester ekkor szerzett tudomást arról, hogy Franciaországban, egy kis alpesi faluban az ottani polgármester szintén az elhalálozás betiltásával óhajtott megoldani a temetői mizériát. Váli guvadt szemmel olvasta az újsághírt. A falut *Ville-des-baricots-secs*nek hívták, és a Mont Blanc közelében terült el. A temető bezárásának oka a hegyvidéki terep volt, egyszerűen nem fért el több sír a sziklák között... Váli bünbánóan elmerengett: itt nincsenek sziklák, csak végtelen lapály, és a pénzhiány is talán orvosolható lett volna uniós forrásból... Aztán remény csillant a szemében. Rög-

tön intézkedett, Kelemen Ferencné előadót megkérte, hogy nézzen utána ennek a falunak, tudjon meg mindent róla, az ügyről, tudakolja meg, hogyan lehet velük felvenni a kapcsolatot.

Pár nap múlva Váli és küldöttsége útra készen állt. Interneten felvették a kapcsolatot *Ville-des-haricots-secs* polgármesterével, és jelezték, hogy szeretnének küldöttséget meneszteni a francia községbe, hogy tanulmányozzák, ott miként birkóznak meg a rendelet nem várt következményeivel. A barátságos francia polgármester kész volt fogadni őket, hogy megossza velük a tapasztalatokat, és a testvérfalui kapcsolat létesítésének ötletét is megpendítette.

Erre azonban végül nem került sor, mert a három gépkocsi közül az, amelyik a polgármestert és a jegyzőt szállította (ez haladt középén), az osztrák alpokban, egy hajtűkanyarban lesodródott az útról, és szakadékba zuhant. Az autóban ülők mind szörnyethaltak. A küldöttség maradéka nem folytatta az utat a rengeteg ajándékkal, amit a franciáknak vittek – disznósajtok, jó csípős kolbászok, piros paprika, jobb fajta homoki borok és egyéb finomságok képezték a küldeményt.

A haláleset komoly fejtörést okozott a küldöttség életben maradt tagjainak. Mitévők legyenek a holttestekkel? Koporsós temetést nem rendezhetnek otthon, hiszen a faluban meghalni is, temetni is tilos, bár arra nem született pontos végrehajtási utasítás, hogy aki a falu határán kívül tér meg teremtőjéhez, annak mi legyen a „sorsa”. A kialakult gyakorlat az volt, hogy akit nem védett a varázstilalom, az másutt lett eltemetve – esetleg elhamvasztották, és az urnáját visszacsempésztek Szárazbabódra, és vagy otthon ásták el a kertben, vagy virágtartó vázának álcázva a családi márványsírkőre helyezték, és még krizantémot is tettek bele rendszeresen, hogy senki ne fogjon gyanút.

A hivatalos osztrák vizsgálat egyszerű közúti balesetet állapított meg, amely a kocsisofőrjének hibájából következett be. Hosszadalmas eljárást tehát senki ellen nem indítottak. A küldöttség alacsonyabb rangú tagjai, akik a másik két kocsiban ültek, beutaztak a legközelebbi vorarlbergi városka, Bludenz piacára, és jó pénzért túladtak az ínycsiklandó ajándékokon. Egyikük az iskola némettanára volt, és az erős helyi tájszóolás ellenére is szót értett a vásárlókkal. Mikor az utolsó disznósajt is elkelt, a hullaházba siettek, és elhozták a három holttestet, Válit, Kelemen Ferenc jegyzőt és a sofőrt. Begyömöszölték őket az eladott finomságok helyére, a két csomagtartóba, illetve mivel Válit nehéz volt kétrét hajtani, mert magas és testes ember volt, nehezen fért volna be, az egyik gépkocsi hátsó ülésére ültették, középre. Jobbról a némettanár, balról a franciatanár tartotta. Nem mertek érdeklődni, hol a legközelebbi krematórium, gyanús lett volna. Ezért dideregve hazafelé indultak, s mikor megláttak egy magas hegyoldalban több mézszerű boksát, odahajtottak, a parasztot jól megfizették, és kérték, hogy azonnal égesse el a holttesteket. Órák múlva a még langyos hamvakat besöpörték a bludenzi piacon vett urnákba, és tüstént hazaindultak. Éjjel érkeztek Szárazbabódra holt fáradtan, és mivel képtelenek voltak gondolkodni, további intézkedésig az urnákat a jegyzői iroda egyik irattartó szekrényének mélyére, a terebélyes mappák mögé rejtették.

Másnap az alpolgármester sürgősen összehívta a képviselőtestületet. Az első és legfontosabb napirendi pont a földi maradványok elhelyezése és a helyzet kezelése volt. Abban maradtak, hogy a hamvakat az éj leple alatt a Dunába szórják, a falunak pe-

dig azt füllentik, hogy az eltávozottakat a csillogó bécsi bevásárlóutcákban tűntek el, egyszerűen nyomuk veszett. Második napirendi pontként az alpolgármestert a testület ideglenesen a falu vezetőjévé választotta Váli esetleges előkerüléséig vagy – ha ez nem következik be – a következő választásokig. Legelső intézkedése a haláltilalom eltörlése volt. Talán nem is hitte, hogy milyen lavinát indít el ezzel. Két héten belül a falu egyharmada meghalt. Boldogan, nyugodtan, megváltásként fogadták az elmúlást. Egyelőre hevenyészett tömegsírba temették őket – de, a biztonság kedvéért, mindenkit megjelöltek dögcédulával, hogy ha lenne újratemetés egy új, szép köztemetőben, tudják, hogy ki kicsoda.

Velemér

SZAPPANOS GÁBOR (1962) író, műfordító, szerkesztő, tanár. Az ELTE angol–olasz szakán végzett. 2005-től a PoLiSz rovatvezetője. Angol, svéd, dán, norvég és olasz nyelvből fordít.